

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

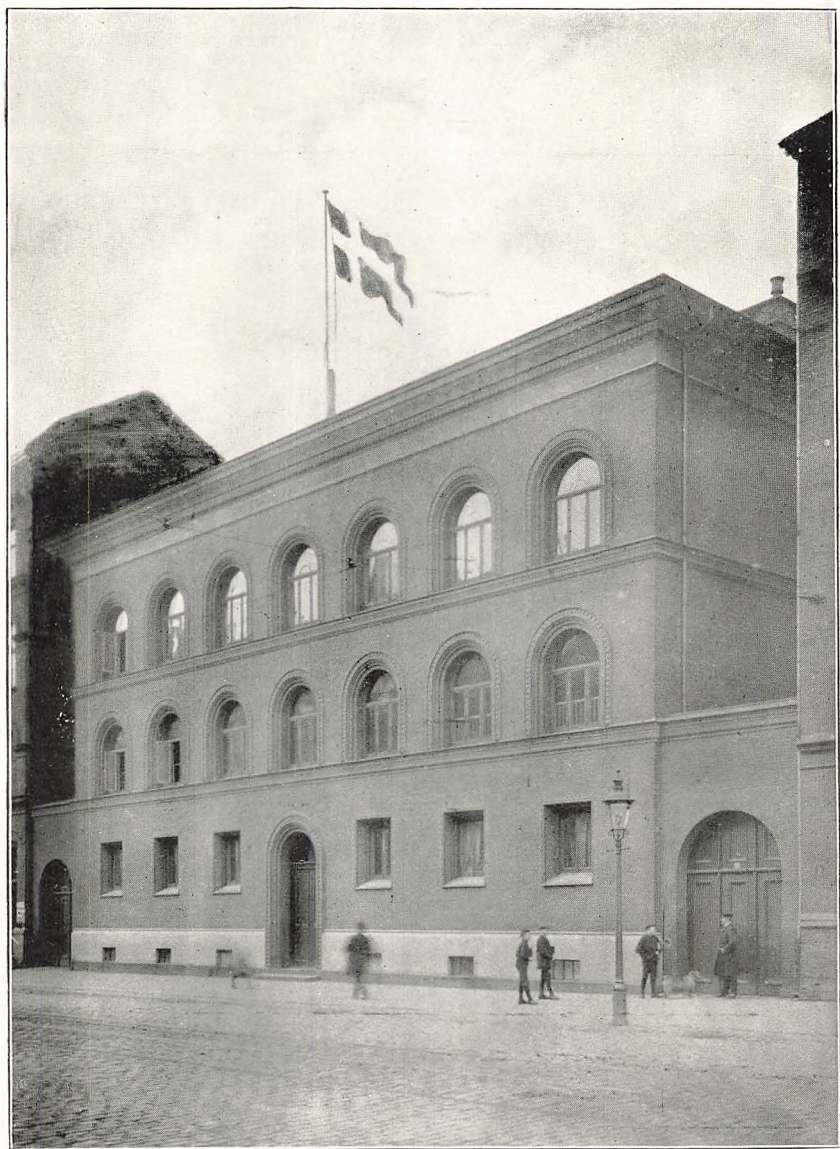
DET KONGELIGE

VAJSENHUS

1910

Sistens pædagogiske Studiesamling
København V.

Beretning

om

det kgl. Vajsenhus

1910

ved

Ch. Gandrup.

Inspektør og Forstander.

København.

Trykt hos J. H. Schultz A/S.

1910.

Protector: Hs. Majestæt Kongen.

Direktørerne ere:

- Hr. Statsraadssekretær J. L. R. Koefoed, K.¹ DM.
(⁹/₁₀ 1900).
- Hr. Etatsraad, Grosserer Claus L. Smidt, K. DM.
(²³/₃ 1908, Kurator ¹⁸/₁₁ 1895).
- Hr. Biskop, Dr. theol. P. Madsen, K.¹ DM. (¹²/₁ 1910).

Kuratorerne ere:

- Hr. Etatsraad, Direktør Jacob Hegel, R. af D. (²⁷/₂ 1888).
- Hr. Direktør C. C. Gammeltoft, R. af D. DM. (¹⁵/₈ 1904).
- Hr. Kammerherre Otto Bull, K.¹ DM. (²²/₃ 1908).
-

Den 25. September 1909 havde vi den Sorg uventet at miste vor ældste Direktør Dr. phil. & theol. *Th. Skat Rørdam*, SK. og DM. Det følte af alle som Tabet af en god, trofast og ærlig Ven. Om ham frem for nogen gjaldt Kristi Ord til Nathanael: denne er i Sandhed en Mand, i hvem der ikke er Svig. Sandheden var hans Styrkebælte. Han gik aldrig paa Akkord med, hvad der for ham stod som Sandhed. Dette gav hele hans Skikkelse det Alvorspræg, som kendetegnede ham, og skabte om ham i alle Forhold den Tilforladelighed, som er den bedste Grundvold for alt Samarbejde. Det er kun gode Erindringer, der for os knytte sig til ham og hans Virken iblandt os. Derfor skal der her bringes ham en hjertelig Tak for, hvad han ved sin elskelige Person har været for os.

Ære være hans Minde!

Den 12te Januar 1910 har Hs. Majestæt Kongen
allernaadigst beskikket Biskoppen over Sjællands Stift
Hr. Dr. theol. P. Madsen, K.¹ DM., til Medlem af Di-
rektionen for det kgl. Vajsenhus.

Det kgl. Vajsenhus er stiftet af Frederik den IV ved Fundats af 21de Juli 1727.

Dets Virksomhed omfatter forældreløse Børn af alle Stænder i hele Landet.

For Sjællands Stifts Vedkommende understøttes Børnene fra selve Stiftelsen i København, som dog undtagelsesvis ogsaa antager sig Børn fra andre Stifter. :

Til Loll.-Falsters Stift, Fyns Stift og de 4 jyske Stifter sender Vajsenhuset aarlig af sine Midler 14,520 Kr. til Understøttelse for derboende forældreløse Børn.

Ansøgninger om Understøttelse fra Vajsenhuset skulle da for de Børns Vedkommende, der bo i Sjællands Stift, indgives til Direktionen for det kgl. Vajsenhus i København. For dem, der bo i de øvrige Stifter, maa Ansøgning indsendes til Stiftsøvrigheden i det Stift, hvori Barnet har sit Ophold.

De forældreløse Børn, der optages i Vajsenhusets Skole, **bo ikke** paa selve Stiftelsen, men hos Slægtninge eller Plejeforældre i København.

Denne Forandring fra Bopæl og Opdragelse paa selve Stiftelsen til Familiepleje uden for Stiftelsen foregik ved kgl. Resolution af 23de Maj 1826 efter Indstilling af Direktionen i Erkendelse af, at det var et Barn tjenligst at opdrages i Familie, helst hos Slægt eller Venner, eller, hvis ingen saadanne findes, der, hvor

Ansøgerne, hvem det paahviler at skaffe Barnet et godt Hjem, maatte finde det bedst. Naar Ansøgeren er ude af Stand dertil, kan Vajsenhuset træde hjælpende til.

Hvor Hjemmet ikke byder betryggende Garantier for Barnets gode Opdragelse og ikke forstaar at samarbejde med Skolen paa rette Maade, kan Vajsenhuset flytte Barnet til et andet Hjem.

I disse Plejehjem sker der stadig Tilsyn gennem Forstander, Viceinspektør og de paagældende Klasselærere og Lærerinder, saa at Forbindelsen mellem Skole og Hjem altid holdes levende. Mindst hver tredje Maaned bliver der afholdt samlet Lærermøde under Forstanderens Ledelse, hvor alle Forhold vedrørende Hjem, Børn og Skole da behandles.

Skolens Elevantal er 270 Børn (135 Drengene og 135 Piger), dels forældreløse (Vajser), dels faderløse.

Af de forældreløse Børn ydes der en Del (for Tiden 121) foruden fri Skolegang ogsaa en aarlig Pengeunderstøttelse, alt efter de ledige Pladsers Antal, og hvor Børnenes Trang og særlige Forhold maatte gøre det ønskeligt; denne Understøttelse, som altid udbetales forud i Kvartalets Begyndelse, bortfalder ved Barnets Konfirmation.

For de forældreløse Børn i Stiftet, der bo uden for København og nærmeste Omegn, og af en eller anden Grund helst maatte forblive paa det Sted, hvor de have deres Tilhold, kan der ansøges om en Pengeunderstøttelse alene (120 Kr. aarlig).

De faderløse have fri Skolegang, Bøger og, for saa vidt de gøre sig værdige dertil, ogsaa Konfirmationsudstyr. Endvidere have de Adgang til flere Legater, hvor de maatte gøre sig fortjente dertil.

Som Regel optages kun ægte fødte Børn, „dog kan Vajsenhuset undtagelsesvis og under særlige Omstændigheder antage sig uægte Børn“, hvor dog begge Forældre i saa Tilfælde skulle være døde. Til at komme i Be-

tragtning ved Besættelsen af Pladserne for forældrelose Børn udfordres iøvrigt ifølge Vajsenhusets Fundats og Anordning:

- 1) at Børnenes Forældre begge ere døde, at de efter disse ikke have arvet eller hos Slægtninge og Venner nyde saa meget, at de deraf kunne til Nødtørftighed underholdes,
- 2) at de have naaet en Alder af 5 à 6 Aar,
- 3) at de ere fødte i Kongens Riger og Lande, samt
- 4) at de ikke ere behæftede med smitsom Sygdom eller formedelst Legemssvaghed ere ubekvemte til Arbejde.

De udgaaede Elever — og da navnlig Vajserne — stræber Vajsenhuset efter Evne og saa vidt dets Midler strække, at uddanne i forskellige Retninger og anbringe i gode Stillinger, hvor da Forstanderen maatte finde det formaalstjenligt og Slægtningene, hvem det paahviler, maatte savne Evnen dertil.

Af konfirmerede Drengene ere 7 anbragte ved Haandværk, 5 ved Handel, 4 paa Kontor, 2 paa Præliminærekskens Kursus, 3 paa Købmandsskolen, 3 ved Landvæsen, 4 i Tjeneste, 1 som Mejerist og 1 paa den militære Elevskole.

Af konfirmerede Piger ere 10 anbragte i Tjeneste, 7 ved Husvæsenet, 4 i Forretning, 3 paa Kontor, 2 i Hjemmet og 1 paa Lærerindeekskens Kursus.

Med de Børn, som blive anbragte uden for København i Provinserne, fører Forstanderen Tilsyn ved sine aarlige Inspektions- og Anbringelsesrejser.

Helst anbringes de udgaaede Elever ved Haandværk, Handel, Kontor eller anden praktisk Virksomhed. Uden at paatage sig nogen Forpligtelse stræber Vajsenhuset dog at tage Konsekvensen af sine humane Bestrebelse ved at hjælpe saadanne Elever frem ad

den rette Vej, hos hvem der afgjort findes særlig fremragende Evner i en bestemt Retning. Vajsenhusets Elever rekrutteres jo fra alle Samfundslag, hvor Forældre eller Fædre ved deres Død ikke have efterladt sig saa meget, „at Børnene deraf til Nødtørfthighed kunne opdrages“. Derfor er der overmaade mange Børn, udgaaede af dannede Hjem, hvis Udvikling er brudt midt under deres Opvækst ved Forældrenes eller Faderens Død, hvorfor Opgaven ikke bør eller kan være at sænke Niveauet for Barnets videre Udvikling og saaledes bringe en helt misvisende Forskydning ind i Barnets eller Familiens Liv. Nej, Opgaven er tværtimod at bevare, hvad der er erhvervet af Dannelse og Udvikling fra tidligere Barneaar og saaledes føre Barnet videre frem, hen imod det Maal, som var tilstræbt fra Begyndelsen, og som vilde være naaet, hvis Forsørgerens Død ikke var kommen hindrende i Vejen. „Meningen er ikke“, som Biskop Mynster i 1844 udtalte det, „at Vajsenhuset skal nedsynke til et Soulagement for Fattigvæsenet, men Opgaven maa være den, at Vajsenhusets Værd som Forsørgelsesanstalt aldrig forringes. Vajsenhuset har derfor ikke tilforn nægtet Hjælp til Børnenes videre Fremgang; det har endog holdt Børn til Studeringer o. s. v. Vajsenhusets skønne Bestemmelse er det at træde forældreløse Børn i Faders og Moders Sted, men denne Bestemmelse vilde det kun højst ufuldkomment opfylde, dersom det forlod Børnene, saa snart deres Skoleundervisning var tilendebragt“.

Denne af Biskop Mynster udtalte Opfattelse af Formaalet for Vajsenhusets Virksomhed har været den ledende Grundsætning for alle Stiftelsens Direktioner.

I Overensstemmelse med denne Opfattelse bestræber Vajsenhuset sig nu for at bevare Forbindelsen mellem Skolen og de udgaaede Elever, da disse ellers oftere mangle al anden Tilknytning i Livet og saaledes let kunne

tynges af Følelsen af at høre til „de hjemløse“. Dette sker dels ved at hjælpe med Raad og Daad, saa vidt vi evre, dels ved Aaret rundt, med Undtagelse af de 3 Sommermaaneder Juni, Juli, August, at samle de ud-gaaede Elever her paa Vajsenhuset til selskabelige Sammenkomster under Lærertilsyn, for saa vidt det kan forenes med deres Livsgerning og Pligter imod denne, i

„Det kgl. Vajsenhus's Ungdomsforening“,

oprettet 1ste Septbr. 1891. Møderne holdes paa selve Vajsenhuset, for Pigerne om Mandagen og for Drengene om Torsdagen fra 7—10. Paa disse Aftener læses der Stykker af de bedste danske Forfattere op for dem, og Foredrag holdes. Endvidere gives der oftere musikalske Aftenunderholdninger af Strygekvarterer og Trioer, Sang- og Klavermusik, mest af vore egne Kræfter. Drengene øve sig i Skiveskydning og lign. Den for nogle Aar siden paabegyndte Række Oplæsninger af danske Skuespil med fordelte Roller, hvori de unge Piger og unge Mennesker samvirke, er fortsat i Aar. Denne Foranstaltning danner saaledes et gavnligt Supplement til Skolens Danskundervisning, hvor der paa Grund af vigtigere Krav tit ikke levnes megen Tid til videregaaende litterær Paavirkning. Disse Oplæsninger turde formentlig just i denne mere modne Alder øve en frugtbarørende Indflydelse og tilegnes med virkelig Forstaaelse.

Ved Foraarstide foretages der en større Udflugt med de unge i Nordsjælland.

Der er bestandig i Lokalet fremlagt et stort Udvalg af ypperlige Billedværker og illustrerede Bøger, hvorved de unge lejlighedsvis kunne beskæftige sig, samt en betydelig Mængde Stereoskopbilleder fra alle Verdens skønneste Egne, saaledes at der altid er nok til nyttig og fornøjelig Underholdning.

Et Bibliothek, bestaaende af dansk, tysk og engelsk

Litteratur, beregnet paa de unges Tarv, er indrettet til Udlaan.

Ved disse Sammenkomster er Forstanderen altid til Stede, saa at de unge, der ved deres Forretninger ere hindrede i at træffe ham i Kontortiden om Formiddagen, ere sikre paa bestandig at kunne træffe ham der, naar de trænge til hans Hjælp eller Raad.

Stiftelsesfesten bortfaldt i Aar paa Grund af Biskop Rørdams Død. Den dermed forbundne Præmieuddeling foregik derfor i al Stilhed den 11te Oktober Kl. 2 i Overværelse af Direktørerne Hr. Statsraadssekretær Koefoed og Hr. Etatsraad Claus L. Smidt. Til Stede vare kun de to øverste Dreng- og Pigeklasser. Højtideligheden indlededes med Afsyngelsen af Salmen: „Alt staar i Guds Faderhaand“; hvorpaa Forstanderen*) som Indledning til Festtalen mindedes Biskop Rørdam i Overensstemmelse med de Tanker, der ere udtalte foran i Nekrologen. Han betonedede, at det, der gjorde Biskoppen til den Personlighed, han var, havde sin Grund i, at han var en Karakter, og det en god Karakter. Det er ikke Evnerne, Kundskaberne og andre Dygtigheder, der gør Manden til Mand og giver ham sin Betydning for en Livssags Fremme. Det er til syvende og sidst altid den gode, retlinede Karakter, der har den afgørende Betydning for en Mands lykkebringende Virken i Livet. Den gode Karakter er som den gode Jord, der alene er skikket til at give en god og sund Vækst for Evnernes Udsæd. Dette belystes ved flere Eksempler. Biskop Rørdam var Manden med den gode Karakter, og i saa Henseende kan han være et Forbillede for os alle til Efterfølgelse. Det var godt altid at have lysende Forbilleder med sig paa Livets Rejse til Styrkelse og Opmuntring under al dens Strid og Møje. Forstanderen udviklede derpaa videre Billedet af Livet betragtet under

*) Talen refereret af cand. theol. Chr. Ottesen.

Synspunktet af en Rejse paa Grundlag af det Vers, som staar foran i Bädeckers Rejsehaandbøger:

Wer reisen will,
 der schweig fein still,
 geh steten Schritt,
 nehm nicht viel mit,
 tret an am frühen Morgen
 und lasse heim die Sorgen.

Han gav hver enkelt Verslinie sin Anvendelse paa, hvorledes Livet praktisk skal gribes an. Verset var jo særlig skrevet for lystrejsende, men Livet var jo sjælden for noget Menneske en Lystrejse alene, tværtimod. Derfor maatte det ikke glemmes, at man paa de mange vildsomme Veje, vi tit førtes ind paa, maatte have sit Kompas med sig for ikke at gaa vild. Dette var Guds Ord, som David siger skal være et Lys for vor Fod og en Lygte paa vor Sti. Dernæst maatte man have en god og sikker Støttestav, hvor Vejen var haard og Foden træt. Dette var vor Kristentro. Saa vilde vi altid naa Maalet, hvad enten Vejen gik op eller ned for os.

Det var Vajsenhusets skønne Opgave at hjælpe os fremad ved Rejsens Begyndelse og give os de fornødne Kundskaber, Færdigheder til trøstig at vandre videre. Det gjaldt om fra tidlig Tid at lære Børnene Selvopdragelsens store og svære Kunst, hvad der skal være Maalet for alle vore pædagogiske Bestræbelser: at bevare Selvagtelsen indadtil og Ridderligheden udadtil. Men hverken Skolen eller vi selv skulle rose os af, hvad vi kunne udrette i saa Henseende, thi „et Menneske kan intet tage af sig selv, uden det er ham givet af Himme-len“. For os gælder det kun: „Bed og arbejd!“ At være Guds Medarbejdere paa det, han har nedlagt i vor Personlighed af gode Gaver, det er vort høje Kald i fuld Fortrøstning til, at Vorherre ser paa den gode, ærlige Vilje.

Det er ogsaa ene og alene den gode Vilje,

Skolen ser paa og ikke paa Evnerne, naar den uddeler sine aarlige Flidspræmier. Forstanderen udviklede nu, hvorledes denne Sag paa 2 Lærermøder med 3 Maaneders Mellemrum blev tagen under Overvejelse af det samlede Lærerpersonele, og der skulde være fuld Enstemmighed til Stede, for at et Barn skulde kunne faa Præmie for Flid og god Opførsel. Vi havde dermed gjort, hvad der laa inden for vore Evners Rækkevidde, men var dog alligevel udsatte for at tage fejl, hvad der dog vistnok sjældent hændte.

Derpaa kaldte han hvert af de 12 præmierede Børn frem, og efter at han havde givet en Karakteristik af Barnet og dets Forhold, overrakte Statsraadssekretæren Præmierne. Forstanderen sluttede sin Tale med at minde om et lille Digt af Chr. Richardt, der hedder „den lovende“, hvori der fortælles om en ung Mand, der i sin Barndom fik det Vidnesbyrd af Slægt og Venner, at han syntes at skulle blive noget dygtigt. Hver Gang der af de mange gode Varselsrøster blev sagt om ham, at han var saa „lovende“, da klang det i hans Øren som Fuglesang i Skovene. Men da han senere skuffede alle Forventninger og aldrig naaede frem til noget af det, man havde forventet, da lød det, naar han i sin Tanke genkaldte sig, at han engang havde været „lovende“, som Øksehug i Skovene. Gid nu I, som have faaet Præmierne her ved Vajsenhusets Stiftelsesfest, og som synes os alle at være lovende, gid I maa bruge jer Tid og Flid til et ærligt og trofast Livsarbejde saaledes, at hver Gang I tænke paa, at I regnedes i Skolen blandt de lovende, det altid i eders Sjæle maa klinge som Fuglesang i Skovene.

I Henhold til Direktionens Bestemmelse vil der fremtidig ikke blive afholdt nogen større Julefest paa Vajsenhuset, da det har vist sig, at baade Børnene og de udgaaede Elever, som hidtil samledes her paa Vajsenhuset til fælles Juletræ og Bal, just i Juletiden kommer til

saa mange Julefester og anden Selskabelighed, at det ikke længer turde betragtes som formaalstjenligt i disse dyre Tider ogsaa her at fejre Julen paa denne Vis. Det er jo næsten blevet en Sygdom i Tiden at holde Juletræsfester paa Grund af de talrige Foreninger, der ere opstaaede, og som alle, hver for sig skal have sin Juletræsfest. Der begyndes midt i December og endes i Slutningen af Januar, ja undertiden senere. Ved en Opgørelse, som her af Lærere og Lærerinder blev foretaget over, hvor mange Juletræer vore Børn have været til forrige Jul **foruden** Hjemmets og Vajsenhusets, viste det sig, at

1	havde været til 14	Juletræer
6	— — -	6 —
16	— — -	5 —
39	— — -	4 —
78	— — -	3 —
89	— — -	2 —
33	— — -	1 —

Dette turde vel med Føje siges at være en Overmættelse, som aldrig kan være gavnlig for Børn, og som i Stedet for at højne Juletanken og Juleglæden i dem og derigennem blive en Løftelse for dem snarere maatte synes at være en Profanation og en Forfladelse af Julefesten. Selvfølgelig udspringer dette Overmaal af Fester fra gode Hjerters Trang til at glæde, men man opnaar formentlig snarere at skabe Unøjsomhed og Fordringsfuldhed hos de Børn, som man havde haft til Hensigt at gavne og fornøje.

Julefesten her fejredes derfor denne Gang den sidste Skoledag ved en stille Højtidelighed. I hver Klasse var der fra Morgenstunden sat et lille Juletræ, som Børnene selv vare med til at pynte, hvad der er dem en særlig Glæde. Kl. 12 hørte Skolen op; hvorpaa Børnene efter en halv Times Frihed atter gik ind i deres Klasser, hvor da Klasselærer og -lærerinde eller

hvem af Lærerpersonalet, der følte sig særlig kaldet dertil, holdt Juleandagt ved at synge Salmer, Oplæsning af Evangeliet og en Udlægning af dette. Herved opnaaedes den store Fordel, at Talen kunde afpasses efter hver Klasses aandelige Standpunkt og Modtagelighed. Da denne lille Højtidelighed var endt, gik Klasserne over i Gymnastiksalen, hvor der var anbragt et Juletræ med Lys paa midt i Salen. Alle Julegaverne vare ophængte paa Stativer langs Væggene, og Spande fyldte med Godter stode rundt om Træets Fod. Da disse Sager af Klasselærerne vare fordelte imellem Børnene, afsluttede Forstanderen, og Festen endte med Afsyngelsen af:

Dejlig er Jorden.

Derpaa gik hver til sit efter denne hyggelige og stemningsfulde Indledning til Julefesten.

For de to øverste Klasser, hvor Direktionen kun var til Stede, holdt Forstanderen følgende Tale:

Der staar i vort oplæste Evangelium Lukas 1, 9: „Herrens Herlighed skinnede over Hyrderne“, det vil sige, at det uudsigelige og for Mennesker ufattelige aabenbarede sig for dem og gav sig et ydre Udtryk i en himmelsk Glans, som omstraalede dem. Saadan skete det den første Julenat paa Jorden, og hver Gang Julefesten vender tilbage, er det, som et Skær af den samme Himmelsglans atter overstraaler Jorden og giver Fred og Glæde i Menneskehjerterne. Selv hos de ikke-troende kommer der en egen Højtid i Sindene og en stille Fred i Tankerne. Det er, som om der paa Julefesten rejstes en Jakobsstige imellem Himmel og Jord, paa hvis øverste Trin Gud Herren lyser sin Velsignelse over Menneskene, og hvor Englene stige op og ned imellem ham og Menneskenes Børn. Kan der vel tænkes nogen herligere Forjættelse over Jorden end den, som Englene hin Nat sang ud over den end denne: „Ære være Gud i det højeste! Fred paa Jorden og i Menneskene en Velbehagelighed.“ Hermed er der jo tilsagt Menneskene et Løfte om, at det, Sjælene inderst inde hige efter fra

Vuggen til Graven: Fred! Fred! Fred! skal fra nu af blive dem til Del.

Men — er dette da nu gaaet i Opfyldelse! Ufred, Strid og Kiv hærger Jorden nu som fordem, og Menneskene lade aldrig hinanden Ro, plage og pine hinanden grusomt, som før denne Forjættelse udgik over Jorden. Det er sande Ord, der staar i Salmen:

Hvor blev Guds Jord et dejligt Sted
at bygge paa, naar Broderfred
var over alt at finde,
naar Tvedragt maatte mødig gaa
fra Hus til Hus og banke paa
og fandt ej Ly derinde.

Men Tvedragten behøver sandelig ikke at gaa mødig fra Hus til Hus og banke paa, thi den lukkes ind kun alt for gerne og alt for mange Steder, ja den indbydes med aabne Arme, hvor den melder sig, baade imellem Folkene indbyrdes, hvor Krigen raser, og i mange, mange Hjem, hvor Strid og Ufred ere daglige Gæster. Og hvorledes rimer det sig nu med, naar vor Herre Jesus selv siger senere i Lukas 12, 51: „Mener ikke, jeg er kommen for at bringe Fred paa Jorden, men Strid!“ Han, som under Englebebudelse blev anmeldt som Fredens Budbringer paa Jorden, siger om sig selv, at han er kommen for at bringe Striden. Dette bringer mange til i første Omgang at studse og mene, der her er noget uløseligt, noget selvmodsigende. Men, Børn, der er to Slags Strid, en ond Strid og en god Strid. Den onde Strid, Striden for sit eget, for sine Lysters Tilfredsstillelse, for Magt, Ære og Begær har altid været som Syndens Sold og vil altid være, saa længe Verden er, i det onde. Det er den, der er Aarsag til al Menneskets Ulykke og giver Ufredens onde Aand i Sjælene. Den kæmper i det onde, for det onde og med det onde. Men der er en anden Strid, som Paulus kalder den gode Strid, der kæmper imod det onde, i det gode, for det

gode og med det gode. Det er denne Strid, vor Herre Jesus er kommen for at bringe paa Jorden. Strider man denne gode Strid for det gode og med det gode, med ærlige Vaaben for Sandhedens og Kærlighedens Skyld, kan man midt under den haardeste Strid bevare Hjertets Fred i vor Herre Jesus Kristus. Det er denne Fred, Englehilsenen forjætter os, og det er denne gode Strid, hvori vi skal overvinde det onde med det gode, som vor Herre Jesus taler om. Denne Fred og denne Strid forliges saare godt med hinanden, thi den ene kan ikke vindes uden den anden. De høre nøje sammen. Men intet Menneske opnaar denne Fred ved sin egen Kraft, hvor meget han saa strider. Det er i Legendens Form fremstillet i Historien om den stærke Kristoforus, der kæmpede af al sin Kraft for at vinde Freden i sit Hjerte, men mægtede det ikke, før han fandt den i og ved Jesus Kristus. Tænk saa paa Paulus, Augustin, Luther og mange andre Aandens Stormænd og Stridsmænd, hvad de have lidt og stridt for at naa denne Fred, men aldrig kunde vinde der, før de fandt den i Jesus Kristus. Et kristent Menneske har megen Strid at bestaa, først og fremmest med sig selv, med sine onde Lidenskaber, med Tvivl og Modløshed i sit Hjerte foruden Kampen med onde Magter uden for sig. Og denne Strid kan vi ikke kæmpe igennem til Sejr alene ved vor egen Kraft. Det kan vi kun, naar vi stride i Jesu Navn. Først dér er Sejren og Freden.

Gud give os da alle sin Naade til at stride denne gode Strid for Freden i vor Herre Jesu Navn, saa vil ogsaa Herrens Herlighed omskinne os hver Julefest, vi fejre. —

Til Juletræet havde d'Hrr. Forlagsboghandlere Lehmann & Stage skænket en Del gode Bøger.

Hver Juleaften ydes der desuden til de fattigste Hjem her i Skolen en halv Skinke og 2 Pund Risengryn, for at intet Barn, der gaar i Vajsenhusets Skole,

i Juletiden skal savne det fornødne for sig og sin Familie. I Aar uddeltes der saaledes 79 halve Skinker og 154 Pund Risengryn.

Stiftelsens Læge er Hr. L. Djørup, som ansattes af Direktionen den 20de September 1900. To Gange om Ugen — Tirsdag og Fredag fra 9—10 — har han Konsultation her paa Skolen, og i alvorligere Tilfælde tilser han Børnene i Hjemmet. Hvert Aar i April tilstiller han Direktionen en Indberetning om Sundhedstilstanden paa Stiftelsen med en vedlagt Tabel over de Børn, der have været syge, og de Sygdomstilfælde, hvoraf de have lidt.

Til

Direktionen for det kongelige Vajsenhus.

Børnenes Sundhedstilstand har i det forløbne Skoleaar været god. — Forbruget af Medicin har ganske vist været temmelig stort, men Vajsenhuset giver ogsaa med stor Liberalitet enhver af sine Elever, der trænger dertil, styrkende og nærende Midler (Levertran, Jern, Kakao, Maltpræparater o. dsl.); herved forebygges sikkert en Mængde Sygdomme, navnlig hos blodfattede og mindre kraftige Børn. Den sædvanlige Henviisning til Specialklinikker har fundet Sted ligesom i tidligere Aar, navnlig er vi megen Tak skyldig til Kommunehospitalets Øre- og Halsklinik (Chef Prof. Mygind), der med stor Velvilje har behandlet adskillige af vore Børn for adenoide Vegetationer.

Epidemiske Sygdomme er kun optraadt i faa Tilfælde. — Vejningerne af Børnene fortsættes og har vist gode Resultater.

København, 18de April 1909.

L. Djørup.

Stiftelsens Arkitekt er Hr. Slotsforvalter, Arkitekt Otto Zeltner, ansat $\frac{1}{2}$ 1904.

Konfirmationsudstyr er i Aarets Løb blevet udredet til 30 Vajser og et mindre til 27 Skolebørn.

Efter Konfirmationen ere 32 Vajser (23 Dreng og 9 Piger) og 12 faderløse (10 Dreng og 2 Piger) blevne understøttede.

De 14,520 Kr., som Vajsenhuset aarlig udreder af sine Midler til de 6 Stifter uden for Sjælland, ere ifølge Indberetning fra Stifterne anvendte saaledes:

Aarhus Stift har modtaget 3,120 Kr., understøttet 59 Børn (11 i Købstad, 48 paa Land).

Fyns Stift har modtaget 2,820 Kr., understøttet 24 Børn (10 i Købstad, 14 paa Land).

Ribe Stift har modtaget 2,690 Kr., understøttet 27 Børn (10 i Købstad, 17 paa Land).

Aalborg Stift har modtaget 2,380 Kr., understøttet 46 Børn (27 i Købstad, 19 paa Land).

Viborg Stift har modtaget 1,780 Kr., understøttet 33 Børn (15 i Købstad, 18 paa Land).

Lolland-Falsters Stift har modtaget 1,730 Kr., understøttet 36 Børn (15 i Købstad, 21 paa Land).

I alt modtaget 14,520 Kr., understøttet 225 Børn (88 i Købstad, 137 paa Land).

Disse Understøttelsesportioner fordeles ifølge kgl. Resolution af 1ste Juli 1872 til Stifterne efter Folketallet, men efterhaanden som Vajsenhusstiftelsen udvider sin Virksomhed, skal Udvidelsen samtidig følges ad for det københavnske Vajsenhus's og for Stifternes Vedkommende, saaledes at der for hver ny Vajseplads i København kommer en ny Understøttelsesportion for Stifterne, først til det lavest doterede Stift og dernæst til de højere doterede, Rækken opad.

Ifølge samme Resolution bestemtes endvidere, at Uddelingen og Understøttelserne overlades til Stiftsøvrighederne, dog at disse ikke behøve straks at uddele det hele Beløb, der bliver dem tilsendt fra Vajsenhusbestyrelsen i København, men maa være berettigede til efter bedste Skønnende at opspare en Del deraf til Opsamling af et Fond til Grundlæggelse af mindre Vajsenhusstiftelser i Stiftsstæderne.

Fra Vajsenhusets første Virksomhed 1727 til 31te Marts 1909 er der udgaaet 3,067 Vajser og fra Skolens Ordning (1824) 2,325 Skolebørn (faderløse).

Skolen.

Elevantallet er 270 Børn (135 Drengene, 135 Piger), som ere fordelte i 10 Klasser (5 Drengene- og 5 Pigeklasser). Skoledagenes Antal har været 240.

Undervisningsfagene i Skolen ere:

Religion.	Sundhedslære.
Dansk.	Naturlære.
Tysk.	Geometri.
Engelsk.	Aritmetik.
Historie.	Regning.
Geografi.	Skrivning.
Naturhistorie.	Tegning.
Haandgerning (Sløjd).	Gymnastik.
Dans.	Sang.

Musik — for Drengene: Violin, Bratsch, Violoncel og Kontrabas.

Skolen begynder den 1ste April Kl. 8, den 1ste Oktober Kl. 9.

Intet skolesøgende Barn maa have Byplads.

For tilbagestaaende Børn gives der Ekstra-Undervisning uden for Skoletiden, særlig i Engelsk og Tysk, henholdsvis af Hr. cand. theol. Chr. Ottesen

og Hr. cand. phil. J. Sommer, dog ogsaa i alle andre Fag, hvor det efter Lærernes Skøn maatte være nødvendigt for at hjælpe dem frem til at følge med deres Klasse. Dette bliver særlig nødvendigt for de forældre-løse Børn (Vajser), da disse jo ved Forældrenes Død komme herind fra mange forskellige Samfundslag, højst forskellige Skoleforhold og i meget forskellige Aldre.

Undervisning i Haandgøring er lagt midt i Skoletiden for at bringe Afveksling og styrke Kræfterne.

Haandgøringsskolen for Drengene bestaar af 2 Afdelinger: en Snedker- og Drejerskole og en Pap- og Træsløjdskole. De 3 øverste Drengesklasser deltage i denne Undervisning.

I Snedker- og Drejerskolen, der ledes af Hr. Carl Larsen, forarbejdes alle Slags Træsager, saasom: Slæder, Vogne, Reoler, Pulte, Trillebøer o. a., der alle anvendes til Gaver ved Vajsenhusets Juletræ.

I Pap- og Træsløjdskolen, der ledes af Hr. Bogbindermester J. V. Andersen, udføres alle Slags Paparbejder (Syæsker, Skoletasker o. l.) og Træarbejder (Træindlægning, Løvsavskæring, Børstebinding o. l.) hvorved Børnenes Nøjagtighedssans, Opfindsomhed og Fingernemhed kunne udvikles. Alle saadanne Arbejder anvendes ligeledes til Gaver ved Vajsenhusets Juletræ. I denne Skoleafdeling laves endvidere alle de Skrive- og Stilebøger, der bruges i Skolen.

Haandgøringsskolen for Pigerne er ligeledes delt i 2 Afdelinger: een for Linnedsyning og Stømpestrikning og een for Skræddersyning.

I Linnedsyskolen, der ledes af Frk. Ditlevsen og Frk. Moberg, sys alt Linned til Børnenes Konfirmation ligesom ogsaa en ikke ubetydelig Del, der bortgives i Aarets Løb til de trængende iblandt Børnene. Hovedsagen er Linnedsyning, men ved Siden deraf gives der de dygtigste Elever Lejlighed til at udvikle andre Færdigheder, saasom Mønsterstriking, Broderi o. a.,

dog kun som Belønning for Flid og til Opmuntring for de gode Evner.

Skrædderskolen ledes af Frk. H. Luther; i den sys alle Pigernes Konfirmationskjoler samt de ikke faa Kjoler, der bortgives i Aarets Løb til Børnene.

Musikskolen for Drengene, der blev oprettet den 1ste Oktober 1890, ledes for Tiden af Hr. Musiker E. Prehn (1892) og Hr. Musiker H. Larsen (1895). Der undervises ialt 43 Drengene: 28 i Violinspil, 6 i Violoncel, 6 i Bratsch og 3 i Kontrabas. Det er ikke Hensigten med denne Skole at opdrage nogen, eller blot indirekte tilskynde nogen, til at gaa Musikervejen, tværtimod, enhver Lyst i saa Henseende bliver som Regel hæmmet og holdt nede; det skal kun være en Glæde og Opmuntring ved Siden af Livets daglige Arbejde. Hovedformaalet for Oprettelsen af denne Skole er at give Børnene Smag for at anvende deres Fritid paa en smuk og god Maade og ved Indøvelse i den rene klassiske Musik allerede fra 8 Aars Alderen af at give dem Afsmag for daarlig og uædel Musik, hvormed saa mange andre mindre gode Tilbøjeligheder slaa Følge, kort sagt, give dem gode Vaner fra den tidligste Tid, og dertil lægge det klart for Børnene, hvad Samarbejde og Disciplin inden for Arbejdets Ramme kan udrette, selv med smaa Kræfter og Midler. Dette lære Børnene at forstaa i Skoletidens Løb ved det aarlige, stadige Arbejde paa Sammenspil til Eksaminerne, og uden for Skoletiden, naar de ere konfirmerede, ved Sammenspil i Skolens store Strygekvartet (paa ca. 25 Deltagere).

Dette Elev-Orkester, i hvilket 'alle de Drengene, som anbringes her i Staden, have Lejlighed til at fortsætte det i Skolen paabegyndte Sammenspil, har sin Øvelse hver Søndag fra 12 til 1¹/₂, hvad kun kan ske paa denne Tid af Hensyn til Lærlingeforholdene. Det dirigeres af Hr. Musiker H. Larsen. Det afholdt sin aarlige Koncert den 12te og 19de December.

Programmet var følgende:

Mendelsohn-Bartholdy:	Præsternes Krigsmarch af „Athalia“.
Charles Gounod:	a) Mefistofeles's Sang af Operaen „Faust“. b) Vals og Kor — c) Finale —
David Popper:	Grand Polonaise concertino (Solo for Violoncel).
Richard Wagner:	Forspil til Operaen „Mestersangerne i Nürnberg“.
Armas Järnefelt:	Berceuse. (Solo for Violin).
Edvard Grieg:	Åses Død.
Peter Tschaikowsky:	Marche slave.

For hver Klasse er der indrettet et særligt Klassebibliotek paa saa mange Bind, som Klassen har Børn. Hver Bog, der findes i disse Klassebiblioteker, er nøje afpasset efter den paagældende Klasses Tarv og aandelige Modenhedsstandpunkt og er først indsat i Biblioteket efter at være gennemlæst af Forstanderen og vedkommende Klasselærer eller -lærerinde og efter Samraad mellem disse. Herved opnaas en aandelig Føling imellem Lærer og Elev af ikke ringe Betydning, og der indsamles i Aarenes Løb et betydeligt litterært Stof, som lejlighedsvis kan optages til Behandling i den øvrige Undervisning.

Følgende fremmede vare velvilligst Censorer ved Eksamen 1909:

- Hr. Statsraadssekretær Koefoed, K.¹ DM.
- Hr. Operasanger, cand. polit., Edv. Agerholm.
- Hr. cand. theol., Kommunelærer C. Baumgarten.
- Hr. stud. polyt. Bech.
- Fru eks. Gymnastiklærerinde Bjerre.
- Hr. stud. jur. Kaj Bjerrings.

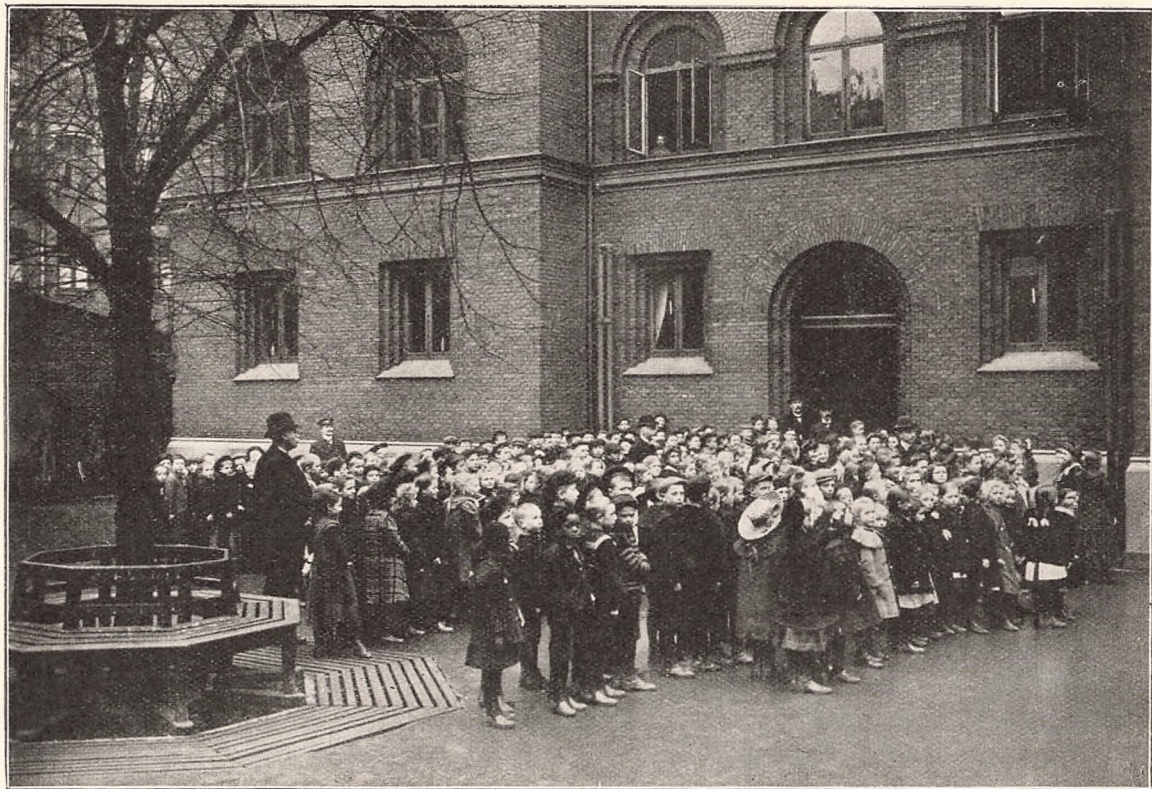
- Hr. Professor, Laboratorieførstander Fr. Christensen.
 Hr. Professor Fr. Dahl, R. DM.
 Hr. Redaktør, Lærer Alb. Dahl.
 Hr. cand. phil., Kommunalærer Hammerich.
 Hr. Krigsassessor H. Hansen.
 Hr. Arkitekturmaler I. Th. Hansen.
 Hr. kgl. Kapelmusikus Th. Hansen.
 Hr. Sløjdlærer ved Bakkegaarden C. T. Hansen.
 Frk. Lærerinde ved Bakkegaarden E. Hoffmann.
 Frk. Viceinspektrice A. Hoffmann.
 Frk. Gymnastiklærerinde Holmer.
 Hr. Marinestabsingeniør A. Kønig, R. af D.
 Hr. Løjtnant C. Nielsen, DM. og FM.
 Hr. Pastor Nissen.
 Hr. Professor Riis-Knudsen.
 Hr. Forfatter, cand. jur., Kommunalærer H. Rützebech.
 Hr. Pastor P. Scharling, K. DM.
 Hr. stud. polyt. H. Schrader.
 Hr. cand. theol. Kommunalærer V. Stahlschmidt.
 Hr. Kontorchef L. Waldorff.
 Hr. cand. theol. J. Wandall.

Den 5te Juni var den næstøverste Dreng- og Pige-klasse under Forstanderens og Klasselærernes Ledelse paa Kronborg Slot og i Helsingør og Omegn.

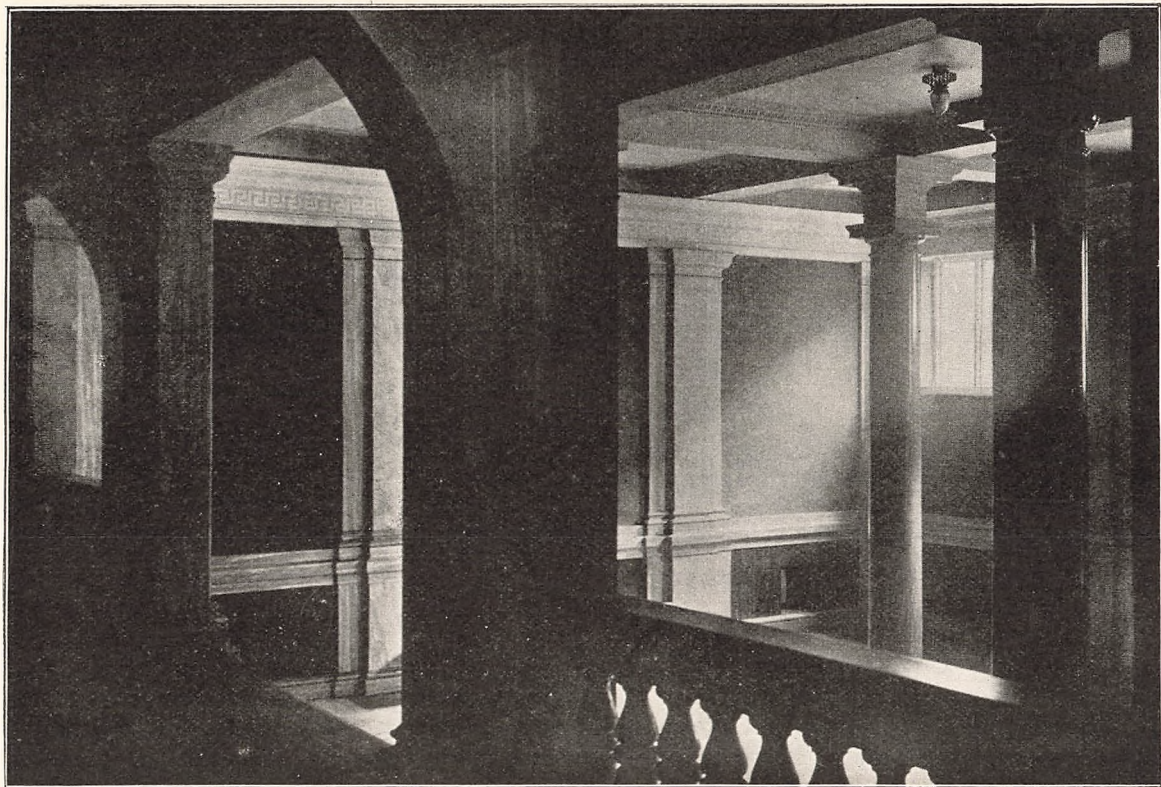
Den 24de Juni var den øverste Dreng- og Pige-klasse under Forstanderens og Klasselærerens Ledelse paa Frederiksborg Slot; samme Dag besøgte de 3 laveste Dreng- og Pigeklasser den zoologiske Have.

I Juni og Juli vare de 3 øverste Dreng- og Pige-klasser under Ledelse af vedkommende Klasselærere og -lærerinder paa Kunstmuseet, Thorvaldsens Museum og zoologisk Museum og i September paa Glyptoteket og etnografisk Museum.

Den 11te Maj besøgte de 3 øverste Dreng- og Pige-klasser Maleriudstillingen paa Charlottenborg.

Klokken ringer til Ofgang.

Vestibulen — Opholdssted for Børnene i Regnvej.

Snedker- og Drejerskolen.

Pap- og Træsløjds skolen.

Syskolen.

Tegneskolen.

Geografiundervisning i yngste Klasse.

Oplæsning med fordelte Roller i „det nye Vajsenhus's Ungdomsforening“.

Middelhavskortet i 4de Klasse.

Orkestersammenspiel.

For de ældste af vore Drengene har „Selskabet for Naturlærens Udbredelse“ atter i Aar velvilligst aabnet Adgangen til polyteknisk Lærestalt, hvor der 2 Gange om Ugen, Tirsdag og Torsdag fra Kl. 6--7, holdes oplysende Foredrag med Eksperimenter for unge Mennesker. Der er velvilligst overladt os 25 Adgangskort.

200 af Skolebørnene fik fri Rejse til deres forskellige Opholdssteder i Sommerferien, ialt var 239 paa Landet.

I Aarets Løb har Sparemærkesalget som sædvanlig været i god Gænge.

Undervisningen er i det forløbne Skoleaar meddelt i de forskellige Klasser efter følgende Plan:

1ste Drengeklasse (20 Elever).

Dansk. Oplæsning efter Damms ABC og „Dansk-bogen“. Digte lærte efter Hans Larsens „50 Sange“. Stil med de ældste efter Mogensen og Halles Retskrivningsøvelser, 1ste Hæfte. I Samtaleform er gennemgaaet: Dyrene og deres Liv efter store Vægbilleder, Plantens Liv, Nytteplanter, Menneskelegemets vigtigste Funktioner, Danmarks Naturforhold og de Livsbetingelser, de frembyde, — desuden forskellige andre Emner fra Naturen og den daglige Erfaringskreds. — Beskrivelse af Billeder, Indøvelse af Farverne. 12 Timer.

Religion. Fortællinger af det gamle og nye Testamente, hvilke sidste samle sig om Festerne. Salmer. 2 Timer.

Geografi. Europas Lande med Hovedstæder, Have og større Floder. Danmark udførligere efter mundtlig Gennemgang. 2 Timer.

Regning. Addition, Subtraktion og Multiplikation i ubenævnte Tal. Tilsvarende Hovedregning. 5 Timer.

Skrivning. 6 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 1 Time.

2den Drengeklasse (30 Elever).

Dansk. Oplæsning efter Julie Heins danske Læsebog III og Græbners „Robinson Cruso“. Sproglærens første Grundtræk ere indøvede. Digte lærte efter H. Larsens „50 Sange“. Stil efter Mogensen og Halles Ret-skrivningsøvelser 2det Hæfte. 10 Timer.

Religion. Balslevs Bibelhistorie: det gamle Testamente til det babyloniske Fangenskab. Fortællinger fra det nye Testamente, samlende sig om Festerne, Fader-vor, de 10 Bud, de 3 Trosartikler. 2 Timer.

Historie. Ejler Møllers Nordens Historie, Side 1—37. 2 Timer.

Geografi. Thyges Geografi med Atlas, til Svejts. 2 Timer.

Engelsk. Listovs Ledetraad, 1ste Afd., Stykke 1—73. 2 Timer.

Regning. Tavleregning: Addition, Subtraktion, Multiplikation og Division i ubenævnte Tal. Hoved-regning. 4 Timer.

Skrivning. 5 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 1 Time.

3dje Drengeklasse (30 Elever).

Dansk. Agerskovs, Nørregaards og Strøms danske Læsebog, 2den Del, er brugt til Oplæsning og Indøvelse af Sproglærens Begyndelsesgrunde. Digte lærte efter H. Larsens „50 Sange“. Diktat 2 Gange ugentlig. Boy-sens Ret-skrivningsøvelser, 100 Stykker. 6 Timer.

Religion. Balslevs Bibelhistorie fra Rigets Deling til Jesu Fjender. Af Balslevs Lærebog Indledningen og de 10 Bud. Stykker af det nye Testamente ere gennem-gaaede og lærte. Palæstinas Geografi. Salmer. 3 Timer.

Historie. Ejler Møllers Nordens Historie, fra Valdemar d. 1ste til Christian IV. 3 Timer.

Geografi. Thyges Geografi med Atlas, fra Svejts og ud. 2 Timer.

Engelsk. Listovs Ledetraad, 1ste Afdeling, Stk. 74 og ud. 2 Timer.

Tysk. Listovs Elementarbog, 24 Stk. 2 Timer.

Naturhistorie. V. Balslev: Dyrenes Naturhistorie: Pattedyr og Fugle. 2 Timer.

Regning. De 4 Regningsarter og Reguladetri i benævnte Tal. Indledning til Brøk. Hovedregning. 4 Timer.

Tegning. Fællestegning. 3 Timer.

Skrivning. 3 Timer.

Haandgerning. 2 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 2 Timer.

4de Drengeklasse (30 Elever).

Dansk. Som Læsebog er anvendt Vilh. Mallings Litteraturhistorie: Fra Holberg til Chr. Richardt, 1ste Del. Digte lærte efter H. Larsens „50 Sange“. 1 Stil ugentlig. Diktat og Genfortælling. 4 Timer.

Religion. Balslevs Bibelhistorie. De to første Trosartikler efter Balslevs Lærebog. Bjergprædikenen efter Matthæus Ev., samt 1. Kor. 13. Kap. o. a.; Palæstinas Geografi. 3 Timer.

Historie. Ejler Møllers Nordens Historie fra Chr. IV og Ejler Møllers Verdens Historie. 3. Timer.

Geografi. P. Dahlbergs Lærebog Nr. 2, til Side 56. 2 Timer.

Engelsk. Chr. Ottesen: Engelsk Læsebog for Mellemlklasserne, 25 Tekstsider. Stil og Version. 2 Timer.

Tysk. Listovs Elementarbog, Stykke 1—41. Fr. Sands tyske Formlære med Undtagelse af 2den Konjugation. 2 Timer.

Geometri. Jul. Petersen: Kortfattet Lærebog i Plangeometri, Side 1—37. 1 Time.

Aritmetik. Jessens Aritmetik. Side 1—27. 1 Time.

Regning. Brøk med benævnte og ubenævnte Tal.
Reguladetri. Decimalbrøk. Tilsvarende Hovedregning.
3 Timer.

Naturhistorie: V. Balslev: Dyrenes Naturhistorie,
Krybdyr, Padder, Fisk og Insekter. V. Balslev: Lille
Botanik, Side 1—31. 2 Timer.

Tegning. Store Konturer efter Fortegning. 3
Timer.

Skrivning. 2 Timer.

Haandgerning. 4 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 2 Timer.

5te Drengeklasse (25 Elever).

Dansk. Som Læsebog er anvendt Vilh. Mallings
Litteraturhistorie: Fra Holberg til Chr. Richardt, 2den
Del. Digte lærte efter H. Larsens „50 Sange“. Stile
af fortællende og beskrivende Indhold. 4 Timer.

Religion. Repetition af Balslevs Bibelhistorie.
3dje Trosartikel, Fadervor, Daaben og Nadveren efter
Balslevs Lærebog. Af det nye Testamente er særlig
gennemgaaet og lært: Hele Bjergprædikenen, 5—7 Kap.
af Matthæus Ev. Peters Bekendelse, Matth. Ev. Kap.
16, 13—28. De 10 Jomfruer, Matth. Ev. 25, 1—13.
Nathanael, Joh. Ev. 1, 44—52. Nikodemus, Joh. 3,
1—21. Samaritanerinden, Joh. Ev. 4, 1—42. Lazarus's
Opvækkelse, Joh. Ev. 11, 1—45. Jesu Lidelseshistorie
efter Joh. Ev., 18. og 19. Kap. Jesu Aabenbarelse for
Marie Magdalene, Joh. Ev. 20, 1—31. Paulus's Historie
Ap. G. 9, 1—30 og 22. Kap. 1—21. Paulus's Tale i
Athen, Ap. G. 17, 22—34. Gal. 1, 11—24. Kærlig-
heden, 1. Kor. 13. Kap. Om Tungen, Jakobs Brev
3. Kap. Palæstinas Geografi og Jerusalems Topografi,
Bøgerne i det gamle og nye Testamente. Kirkeaaet.
Salmer. 3 Timer.

Historie. Ejler Møllers Nordens Historie og Ejler
Møllers Verdenshistorie. Rolfsens Verdenshistorie er
brugt til Oplæsning. 3 Timer.

Geografi. P. Dahlbergs Geografi Nr. 2. Borks Oplægsrejser er brugt til Oplæsning. 2 Timer.

Engelsk. Chr. Ottesen: Engelsk Læsebog for Mellemklasserne, c. 30 Tekstsider. Hele Listovs 2den Afd. kursorisk. Analyse, Diktat, Stil og Version. 2 Timer.

Tysk. Kapers og Simonsens Læsebog. Side 79—96. Fr. Sands Formlære. Listovs Elementarbog, Side 66—96. 2 Timer.

Geometri. Opgaver efter Spencers Geometri, samt Fladers og Legemers Beregning efter V. Borgens Geometri. 1 Time.

Aritmetik. Jessens Aritmetik. Lettere Opgaver indklædte i Ord efter V. Borgens Aritmetik; desuden 2den Grads Ligninger efter mundtlig Gennemgang. 1 Time.

Regning. Alle Arter af Reguladetri, Procent-, Delingsregning, Kvadratrods- og Kubikrodsuddragning, Rente og Rentes Rente. Hovedregning. 3 Timer.

Naturlære. V. Borgens Naturlære: Varme, Magnetisme og Elektricitet. 2 Timer.

Naturhistorie. V. Balslev: Dyrenes Naturhistorie: Leddyr og Bløddyr; repeteret 3dje og 4de Klasses Pensa. Repeteret hele V. Balslevs lille Botanik. 1 Time.

Sundhedslære efter Ludvig Hammer: Menneskelegemet og dets Hygieine. 1 Time.

Tegning. Konturer efter Traadlegemer og Klodser, Skyggetegning efter Klodser og Gibs, samt Færvetegning efter fritstaaende Genstande og for de flinkeste Elevers Vedkommende Perspektivtegning. 3 Timer.

Skrivning. 2 Timer.

Haandgørring. 2 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 2 Timer.

1ste Pigeklasse (20 Elever).

Dansk. Oplæsning og Stavning efter Julie Heins Læsebog, 1ste og 2den Del, samt Digte lærte efter

H. Larsens „50 Sange“. Stil med de ældste efter Mogens-
sen og Halles Retskrivningsøvelser 1ste Hæfte. 9 Timer.

Religion. Fortællinger fra det gamle og det nye
Testamente, hvilke sidste samle sig om Festerne. For-
klaring af Fadervor og de 10 Bud. Salmer. 2 Timer.

Geografi. Europas Lande og Have; Danmark ud-
førligere efter mundtlig Gennemgang. 2 Timer.

Regning. Tavleregning: Addition, Subtraktion og
Multiplikation i ubenævnte Tal; tilsvarende Hovedregning.
4 Timer.

Skrivning. 4 Timer.

Haandarbejde. 6 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 1 Time.

2den Pigeklasse (30 Elever).

Dansk. Julie Heins Læsebog, 4de Del. Digte
lærte efter H. Larsens „50 Sange“. Mogens-
sen og Halles Retskrivningsøvelser, 2det Hæfte. 9 Timer.

Religion. Balslevs Bibelhistorie: det gamle Testa-
mente til det babyloniske Fangenskab. Fortællinger fra
det nye Testamente, samlende sig om Festerne. Fader-
vor, de 10 Bud, de 3 Trosartikler. Salmer. 2 Timer.

Historie. Fra Oldtiden til Valdemarernes Tid
efter Ejler Møllers Nordens Historie. 2 Timer.

Geografi. Thyges Geografi med Atlas til Svejts.
2 Timer.

Regning. Tavleregning: De fire Regningsarter i
ubenævnte Tal. Tilsvarende Hovedregning. 3 Timer.

Skrivning. 3 Timer.

Haandarbejde. 6 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 1 Time.

3dje Pigeklasse (30 Elever).

Dansk. Agerskovs, Nørregaards og Strøms danske
Læsebog, 2den Afdeling, er brugt til Oplæsning og Ind-

øvelse af Sproglærens Begyndelsesgrunde. Diktat efter Boysens Retskrivningsøvelser Stk. 125—200. Digte lærte efter H. Larsens „50 Sange“. 5 Timer.

Religion. Efter Balslevs Lærebog Indledningen og de 10 Bud. Balslevs Bibelhistorie fra Rigets Deling og til Jesu Fjender. Stykker af det nye Testamente særlig gennemgaaede og lærte. Salmer. Palæstinas Geografi. 3 Timer.

Historie. Ejler Møllers Nordens Historie. Danmark fra Valdemar den 1ste til 1660. 3 Timer.

Geografi. Thyges Geografi med Atlas fra Frankrig og ud. 2 Timer.

Naturhistorie. Pattedyrene og Mennesket efter Ed. Erslevs og A. Feddersens naturhistoriske Lærebog. 2 Timer.

Tysk. Listovs Elementarbog, Stk. 1—24. 2 Timer.

Regning. Tavleregning: de 4 Regningsarter i benævnte Tal. Tilsvarende Hovedregning. 3 Timer.

Skrivning. 3 Timer.

Tegning. Store Konturer efter Fortegning. 1 Time.

Haandarbejde. 8 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 2 Timer.

4de Pigeklasse (30 Elever).

Dansk. Som Læsebog er anvendt Villh. Mallings Litteraturhistorie: Fra Holberg til Chr. Richardt, I. Del. Digte lærte efter H. Larsens „50 Sange“. Skriftlig Genfortælling. 4 Timer.

Religion. Balslevs Bibelhistorie. De to første Trosartikler efter Balslevs Lærebog. Salmer. Bjergprædikenen efter Matth. Evang., samt 1. Kor. 13. Kap. gennemgaaede og lærte. Palæstinas Geografi. 3 Timer.

Historie. Ejler Møllers Nordens Historie fra 1660 til Frederik den 8de samt hele Ejler Møllers Verdenshistorie. Rolfsens Verdenshistorie er brugt til Oplæsning. 3 Timer.

Geografi. P. Dahlbergs Geografi Nr. 2, forfra til Side 56. 2 Timer.

Naturhistorie. Efter Ed. Erslevs og A. Feddersens naturhistoriske Lærebog: Fugle, Krybdyr. Padder og Fisk. 2 Timer.

Tysk. Listovs Elementarbog, Stk. 1—41. Fr. Sands tyske Formlære, undtagen 2den Konjugation. 2 Timer.

Regning. Division med hele, benævnte Tal. Reguladetri med hele Tal. Addition og Subtraktion af Brøk i ubenævnte Tal. Decimalbrøks Addition og Subtraktion. Tilsvarende Hovedregning. 3 Timer.

Tegning. Store Konturer efter Fortegning. 2 Timer.
Skrivning. 2 Timer.

Haandarbejde. 9 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 2 Timer.

5te Pigeklasse (25 Elever).

Dansk. Som Læsebog er anvendt Villh. Mallings Litteraturhistorie: Fra Holberg til Chr. Richardt, II. Del. Digte lærte efter H. Larsens „50 Sange“. Stil: Gengivelse af Hovedindholdet i danske og udenlandske Digterværker, desuden fri Behandling af Emner fra Elevernes Erfaringskreds. 4 Timer.

Religion. 3dje Trosartikel, Fadervor, Daaben og Nadveren efter Balslevs Lærebog, hele Balslevs Bibelhistorie repeteret. Af det nye Testamente er særlig gennemgaaet og lært: Bjergprædikenen, 5—7. Kap. af Matth. Ev. Peters Bekendelse, Matth. Ev. 16, 13—28. De 10 Jomfruer, Matth. Ev. 25, 1—13. Nathanael, Joh. Ev. 1, 44—52. Nikodemus, Joh. Ev. 3, 1—21. Samaritanerinden, Joh. Ev. 4, 1—42. Lazarus's Opvækkelse, Joh. Ev. 11, 1—45. Jesu Lidelseshistorie efter Joh. Ev. 18. og 19. Kap. Jesu Aabenbarelse for Maria Magdalene, Joh. Ev. 20, 1—31. Paulus's Historie, Ap. G. 9, 1—30 og 22. Kap. 1—21. Paulus's Tale i Athen, Ap. G. 17, 22—34. Gal. 1, 11—24. Kærligheden, 1. Kor. 13. Kap. Om Tungen, Jakobs Brev, 3. Kap. Jerusalems Topografi. Palæstinas Geografi. Bøgerne i det gamle og det nye Testamente. Kirkeaaet. Salmer. 3 Timer.

Historie. Ejler Møllers Nordens Historie og Ejler Møllers Verdenshistorie. Rolfsens Verdenshistorie er brugt til Oplæsning. 3 Timer.

Geografi. P. Dahlbergs Geografi Nr. 2. Borks Opdagelsesrejser er brugt til Oplæsning. 2 Timer.

Naturhistorie. Efter Ed. Erslevs og A. Feddersens naturhistoriske Lærebog: Mennesket, Plante-læren, Leddyrene og Bløddyrene. 2 Timer.

Sundhedslære. Overlæge Dahlerups Sundheds-lære mundtlig gennemgaaet.

Naturlære. V. Borgen: Mindre Naturlære, til Varmen. 1 Time.

Tysk. Kapers og Simonsens tyske Læsebog fra Side 79—96. Hele Fr. Sands tyske Formlære. Listovs Elementarbog Side 66—96. 2 Timer.

Regning. Brøk under alle Former, Reguladetri, ligefremt, omvendt og sammensat Forhold, Decimalbrøk, Indøvelse i Metersystemet og Procentregning. Hovedregning efter Femmers Regnebog, 2. Del. 2 Timer.

Skrivning. 2 Timer.

Tegning. Konturer efter Fortegning og Traad-legemer. 2 Timer.

Haandarbejde. 9 Timer.

Gymnastik. 2 Timer.

Sang. 2 Timer.

Af Salmer læres der af de i Kirken mest anvendte, afpassede efter Børnenes aandelige Modenhed, i 1ste Klasserne 8 smaa, i 2den Klasserne 8, i 3dje Klasserne 10, i 4de Klasserne 14, i 5te Klasserne 16.

Af Fædrelandssange læres i

1ste Klasserne:

Der er et yndigt Land.

I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme. (1ste Vers).

Danmark, dejligst Vang og Vænge. (1ste Vers).

Moders Navn er en himmelsk Lyd. (1ste Vers).

2den Klasserne:

Danmark, dejligst Vang og Vænge (den hele).
 Dengang jeg drog af Sted.
 Kong Christian stod ved højen Mast.
 I Danmark er jeg født (den hele).

3dje Klasserne:

Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden.
 Land, som jeg i Morgengave.
 Vift stolt paa Kodans Bølge.
 Vort Modersmaal er dejligt.

4de Klasserne:

Slumrer sødt i Slesvigs Jord.
 Moders Navn er en himmelsk Lyd (den hele).
 Hvor Bølgen larmer højt fra Sø.
 Langt højere Bjerger saa vide paa Jord.

5te Klasserne:

repetere alle Sangene, som ere lærte Skolen igennem.
 Sanglæreren har da den Opgave for hver Klasses
 Vedkommende at lære Børnene de tilsvarende Melodier.

Tegneundervisningen ledes efter Hr. Tegne-
 inspektør, Professor C. Andersens Metode.

Sangundervisningen ledes efter det ministeri-
 elle Sangregulativ af 30te Maj 1899.

Gymnastikundervisningen ledes efter Haand-
 bog i Gymnastik af 1899, udarbejdet af Gymnastik-
 kommissionen af 30te November 1889.

Skolens Lærerpersonele.

Fru J. Bagger, eks. Lærerinde (1870), underviser 1ste Pigeklasse i Dansk, Skrivning og Regning. 17 Timer.

Hr. Viceinspektør H. Larsen, cand. theol. (1871), underviser de to øverste Drengeskasser i Dansk, Historie og Geografi, de to øverste Pigeklasser og 3dje Drengeskasse i Geografi, 3dje Drengeskasse i Historie og Skrivning samt 2den Drengeskasse i Historie og Regning, 36 Timer. Skolebibliotekar.

Frk. E. Ditlevsen, Lærerinde paa Syskolen (1877). 24 Timer. Desuden forestaar hun Pigernes Badning.

Hr. J. V. Andersen, Bogbindermester (1881), underviser Drengene i Bogbinderi og Sløjd. 8 Timer.

Frk. M. Petersen, eks. Lærerinde (1886), underviser 1ste og 2den Pigeklasse i Geografi, 4de og 5te Pigeklasse i Naturhistorie og Regning, 3dje, 4de og 5te Pigeklasse i Skrivning, 3dje Pigeklasse i Dansk samt 1ste Drengeskasse i Regning. 30 Timer.

Frk. S. Bruun, eks. Lærerinde (1890), underviser 2den Drengeskasse i Skrivning, 2den Pigeklasse i Dansk, Regning og Skrivning, 3dje Pigeklasse i Regning, Tegning og Naturhistorie og 4de og 5te Pigeklasse i Tegning. 30 Timer.

Frk. P. Moberg, Lærerinde paa Syskolen (1890). 18 Timer.

Hr. C. Larsen (1890), underviser Drengene i Snedker- og Drejerhaandværket. 8 Timer.

Hr. Krigsassessor Waldorff (DM., R. af St. A. og M. f. DR.) (1890), underviser Drengeskolen i Gymnastik,

samt leder Danseundervisningen om Vinteren. Desuden forestaar han Drengenes Badning. 10 Timer.

Hr. J. Sommer, cand. phil. (1891), underviser 5te 4de og 3dje Dreng- og Pigeklasse i Tysk, 1ste og 2den Dreng- og Pigeklasse i Religion, 3dje og 2den Drengeklasse i Dansk. 36 Timer.

Hr. E. Prehn, Musiker (1892), leder Sangundervisningen i Skolens 4 nederste Klasser, 10 Timer, og underviser Drengene i Violinspil. 6 Timer.

Hr. Chr. Ottesen, cand. theol. (1893), underviser 3dje, 4de og 5te Drengeklasse i Regning, Naturhistorie og Engelsk, 4de og 5te Drengeklasse i Skrivning, Aritmetik og Geometri, 2den Drengeklasse i Engelsk, 3dje Pigeklasse i Geografi samt den øverste Drengeklasse i Naturlære. 36 Timer.

Hr. Alfred Larsen, Kunstmaler (1893), underviser Drengene i Tegning. 9 Timer.

Frk. N. Brix, eksamineret Gymnastiklærerinde (1893), underviser alle Pigeklasserne i Gymnastik og Dans. 10 Timer.

Hr. H. Larsen, Musiker (1895), underviser Drengene i Violin, Violoncel, Bratsch og Kontrabas, 10 Timer, 5te Klasserne i Sang, 2 Timer, og leder Sammenspillet med de udgaaede Elever ($1\frac{1}{2}$ Time).

Hr. K. Obel, cand. theol. (1900), underviser 2den, 3dje, 4de og 5te Pigeklasse i Historie, 4de og 5te Pigeklasse samt 1ste Drengeklasse i Dansk, 5te Pigeklasse i Naturlære, 1ste og 2den Drengeklasse i Geografi. 36 Timer.

Frk. Henriette Luther, Lærerinde paa Skrædderskolen (1902). 9 Timer.

Frk. Agnes Johansen (1908). Skrivning i 1ste Drengeklasse. 6 Timer.

Forstanderen, cand. theol. (1889), underviser de 3 øverste Dreng- og Pigeklasser i Religion. 18 Timer.

Eksaminationssekema.

Onsdag den 16de Marts.

Kl. 8—10	{	5 Dkl. Engelsk	Hr. Ottesen.
		3 — Religion	Forstanderen.
		5 Pkl. Tysk	Hr. Sommer.
		3 — Regning	Frk. Bruun.
Kl. 10—11		1 Pkl. Gymnastik	Frk. Brix.
Kl. 11—1	{	5 Dkl. Religion	Forstanderen.
		4 — Dansk	Hr. H. Larsen.
		3 — Naturhistorie	Hr. Ottesen.
		2 — Religion	Hr. Sommer.
		5 Pkl. Regning	Frk. Petersen.
		4 — Dansk	Hr. Obel.
Kl. 2—3		1 Dkl. Gymnastik	Hr. Waldorff.
Kl. 2—4	{	4 Dkl. Naturhistorie	Hr. Ottesen.
		2 — Geografi	Hr. Obel.
		4 Pkl. Regning	Frk. Petersen.
		2 — Religion	Hr. Sommer.

Torsdag den 17de Marts.

Kl. 8—10	{	5 Dkl. Historie	Hr. H. Larsen.
		3 — Regning	Hr. Ottesen.
		3 Pkl. Religion	Forstanderen.
Kl. 10—11		2 Pkl. Gymnastik	Frk. Brix.

Kl. 11—1	{	4 Dkl. Historie	Hr. H. Larsen.
		3 — Dansk	Hr. Sommer.
		5 Pkl. Historie	Hr. Obel.
		4 — Religion	Forstanderen.
		3 — Geografi	Hr. Ottesen.

Kl. 2—3   2 Dkl. Gymnastik   Hr. Waldorff.

Kl. 2—4	{	5 Dkl. Dansk	Hr. H. Larsen.
		4 — Engelsk	Hr. Ottesen.
		1 — Geografi	Hr. Obel.
		2 Pkl. Regning	Frk. Bruun.
		1 — Geografi	Frk. Petersen.

Fredag den 18de Marts.

Kl. 8—10	{	5 Dkl. Matematik	Hr. Ottesen.
		4 — Religion	Forstanderen.
		5 Pkl. Geografi	Hr. H. Larsen (i 3 Kl.)

Kl. 10—11   3 Pkl. Gymnastik   Frk. Brix.

Kl. 11—1	{	5 Dkl. Regning	Hr. Ottesen.
		4 — Geografi	Hr. H. Larsen (i 2 Kl.)
		3 — Tysk	Hr. Sommer.
		5 Pkl. Religion	Forstanderen.
		4 — Historie	Hr. Obel.
		3 — Dansk	Frk. Petersen.

Kl. 2—3   3 Dkl. Gymnastik   Hr. Waldorff.

Kl. 2—4	{	5 Dkl. Naturhistorie	Hr. Ottesen.
		2 — Regning	Hr. Wandall.
		1 — Dansk	Hr. Obel.
		4 Pkl. Naturhistorie	Frk. Petersen.
		2 — Dansk	Frk. Bruun.
		1 — Religion	Hr. Sommer.

Lørdag den 19de Marts.

Kl. 8—10	{	4 Dkl. Tysk	Hr. Sommer.
		3 — Engelsk	Hr. Ottesen.
		4 Pkl. Geografi	Hr. H. Larsen (i 3 Kl.)
Kl. 10—11		5 Pkl. Gymnastik	Frk. Brix.
Kl. 11—1	{	4 Dkl. Regning	Hr. Ottesen.
		2 — Historie	Hr. Wandall.
		5 Pkl. Naturlære	Hr. Obel.
		3 — Tysk	Hr. Sommer.
Kl. 2—3		4 Dkl. Gymnastik	Hr. Waldorff.
Kl. 2—4	{	5 Dkl. Naturlære	Hr. Ottesen.
		3 — Historie	Hr. Wandall.
		2 — Dansk	Hr. Sommer.
		1 — Regning	Frk. Petersen.
		2 Pkl. Historie	Hr. Obel.
		1 — Dansk	Fru Bagger.

Mandag den 21. Marts.

Kl. 8—10	{	5 Dkl. Tysk	Hr. Sommer.
		3 — Geografi	Hr. H. Larsen (i 2 Kl.)
		3 Pkl. Naturhistorie	Frk. Bruun.
Kl. 10—11		4 Pkl. Gymnastik	Frk. Brix.
Kl. 11—1	{	5 Dkl. Geografi	Hr. H. Larsen (i 2 Kl.)
		4 — Matematik	Hr. Ottesen.
		5 Pkl. Naturhistorie	Frk. Petersen.
		4 — Tysk	Hr. Sommer.
		3 — Historie	Hr. Obel.
Kl. 2—3		5 Dkl. Gymnastik	Hr. Waldorff.

Kl. 2—4	}	2 Dkl. Engelsk	Hr. Ottesen.
		1 — Religion	Hr. Sommer.
		5 Pkl. Dansk	Hr. Obel.
		2 — Geografi	Frk. Petersen.
		1 — Regning	Fru Bagger.

Fra Kl. 10—4 under hele Eksamen ere:
 Pigernes Haandarbejder fremlagte paa 1ste Sal i
 Festsalen,
 Drengenes i Haandgerningslokalerne i Stuen.
 Børnenes Skrive- og Stilebøger samt Tegninger
 ere fremlagte i Sy- og Tegneskolens Lokale paa
 2den Sal.

Alle, som interessere sig for Skolen, ere velkomne
 over alt under hele Eksamen.

De, der ønske at ansøge om Børns Optagelse i
 det kgl. Vajsenhus, kunne afhente Skemaer til Udfyl-
 ning paa Inspektionens Kontor i Kontortiden Kl. 8—10
 Form.

Bekendtgørelser om ledige Vajsepladser indrykkes
 i Bladene 3 Gange i December Maaned. Ansøgnings-
 fristen udløber hvert Aar den 1ste Februar. Det nye
 Skoleaar begynder Fredag den 1ste April Kl. 8.

Det kgl. Vajsenhus i Marts 1910.

Ch. Gandrup.

Ved Musikprøven Tirsdagen den 22. Marts
Kl. I præcis i Gymnastiksalen spilles følgende:

Musikprogram.

---

1. *P. E. Rasmussen*: Danmark, dejligst Vang og Vænge.
2. *P. Heise*: Jylland mellem tvende Have.
3. * * * Skotsk Folkesang.
4. *H. Kjerulf*: Vuggesang.
5. Tysk Folkemelodi. Lorelei.
6. *Conradin Kreutzer*: Klokkelyd og Bøn.
7. *Charles Kjerulf*: Serenade af „Dansen paa Koldinghus“.
8. *Gluck*: Balletmusik af Op. Alceste.
9. *W. A. Mozart*: Ave verum.

Sangprogram.

---

1. *Fini Henriques*: Morgensang.
2. *H. Rung*: Vaarens Sendebud.
3. *J. Nebelong*: Sømandssang.
4. *Fini Henriques*: Endnu er jeg kun lille.
5. *E. Borregaard*: Hymne til Havet.
6. — Sommerferievise.
7. *A. Møller*: Spillemanden.
8. *E. Borregaard*: En rask Soldat.
9. Dejlig er Jorden.

Umiddelbart efter Sangprøvens Afslutning ville Haandgerningsskolerne og Tegneskolen under vedkommende Læreres og Lærerinders Vejledning være til Eftersyn for samtlige tilstedeværende.
